

Pályamű

a Fővárosi Ítéltábla Büntető Kollégiuma kollégiumvezetői állására

A Fővárosi Ítéltábla és ezen belül annak Büntető Kollégiuma egyedülálló szerepet tölt be az ítéltáblák rendszerében. Ez nem csupán a társítéltáblákhoz viszonyítottan kiugróan magas ügyérkezésben, valamint az ehhez kapcsolódóan magasabb bírói létszámban nyilvánul meg, hanem a központi régió ítélkezési gyakorlatát befolyásoló helyzetéből is adódik. Közismert, hogy az ország legösszetettebb ténybeli és jogi megítélésű, legnagyobb közérdeklődésre számot tartó, országos jelentőségű büntető ügyek jelentős részének a Fővárosi Ítéltábla a fellebbviteli fóruma.

Mindezen – a Kollégium tagjai részéről a mindennapi ítélkezés során átélt - evidenciák nem hagyhatóak figyelmen kívül, a Fővárosi Ítéltábla Büntető Kollégiumának működésével kapcsolatos tervezés során.

A pályaművemben a Fővárosi Ítéltábla Büntető Kollégiumának működésével kapcsolatos terveket – a pályázati kiírásban, valamint a jogszabályokban, szabályzatokban foglaltakkal összhangban - úgy kívánom meghatározni, hogy igazodjék az Országos Bírói Hivatal elnökének stratégiai célkitűzéseire, továbbá a Fővárosi Ítéltábla elnöke által megfogalmazott közép és hosszú távú tervekhez.

Az ítélkezés időszerűsége és megalapozottsága (időszerűség javítása); az emberi erőforrásokkal való gazdálkodás

A Fővárosi Ítéltábla Büntető Kollégiumában intézett peres ügyek esetében ideális állapotnak lenne tekinthető, ha az ítéltáblához érkezéstől számítottan, egy éven túl peres ügy nem lenne folyamatban. E cél elérése érdekében 2016. év során több intézkedésre is sor került. Ezek közül ki kell emelni a társítéltáblák bíráinak a kirendelését a Fővárosi Ítéltáblán mutatkozó ügyszám arányosítása érdekében. Nyilvánvaló, hogy a társítéltáblák időszakos kirendelése az ügyszám – bírói létszám aránypár időszakos orvoslását eredményezheti csak. Ugyanakkor a Büntető Kollégium Katonai Tanácsának működése – a nyomozati szakban eljáró fellebbviteli bírakat az érdemi ügyintézésből kizáró alkotmánybírói határozatra is figyelemmel – csak több törvényszéki bíró kirendelésével látszik egyelőre megoldhatónak.

A fentiekkel párhuzamosan azonban, 2016. első felében a Büntető Kollégium civil büntető ügyeiben eljáró tanácsainak létszáma teljes egészében betöltésre került. Továbbá az ítélkező tanácsok az elmúlt évben megfeszített munkatempóban végezték ítélkező tevékenységüket.

Mindezek együttesen azt az ideális állapotot eredményezték, hogy a 2017. év elején az egy tanácsra eső folyamatban lévő ügyszám – pillanatnyilag – lehetővé teheti a jelenleg folyamatban lévő peres büntető ügyek 6 hónapon belüli érdemi befejezését. Szükséges hangsúlyozni, hogy ebben a helyzetben már a stabilitásra, az eddigi eredmények megőrzésére kell koncentrálni. A Kollégium működésének történetében azonban nem példanélküli, hogy egy-egy kiemelkedően bonyolult, hatalmas

terjedelmű ügy egy tanács kapacitását hónapokra teljes körűen leköti. Ilyen esetekben a fent felvázolt ideális időszerűségi helyzet könnyen és gyorsan veszélybe kerülhet. Erre is tekintettel szükségesnek tartom az ügyteher – bírói létszám relációjának folyamatos monitorozását és a Fővárosi Ítéltábla elnökével való szoros együttműködést a felmerülő problémák megoldásában.

Bár kisebb mértékben, de tovább javíthatja az időszerűséget a Fővárosi Ítéltábla illetékességi területének 2017. január 1. napjától történő további csökkenése is, amelynek során Fejér megye a Győri Ítéltábla illetékességébe került.

Számos szempontból kölcsönösen előnyösnek tartom a Fővárosi Ítéltábla illetékességi területéhez tartozó törvényszékek és járásbíróságok bírúinak szakmai célú kirendelését. Ez esetben bár nem elsődleges szempont, de ez utóbbi intézkedés - a tanácsok időszakosan visszatérő bővülése folytán - szintén eredményezheti az időszerűség részbeni javulását is.

A szakmai célú kirendelések elsődleges célja azonban a kirendelt bíró számára a szakmai fejlődés lehetőségének biztosítása.

A kirendelés hozzájárulhat az ítélezési gyakorlat egységesítéséhez is, mivel a fellebbviteli tanács álláspontját a törvényszéki, illetőleg járásbíró közvetíti az alsóbb bíróságok számára ezzel a jogbiztonságot, az ítélezés kiszámíthatóságát erősíti. Ugyanakkor az ítélező tanács jogi gondolkodására is kedvező hatást gyakorolhat a kirendelt bíró más szempontokhoz igazodó érvelésének megismerése.

Ezzel egyidejűleg a fellebbviteli tanács bepillantást nyerhet a felterjesztett iratokból nem feltétlenül megismerhető, de az elsőfokú ítélezést alapvetően meghatározó törvényszéki, járásbíróági gyakorlatokba is.

Fontosnak tartom az erre alkalmas bírósági titkárok fokozottabb bevonását az érdemi döntéshozatal előkészítésébe és nem csupán a már meghozott határozatok szerkesztésébe. Ennek során a feldolgozandó ügyekhez kapcsolódóan feladatuk lenne a felmerülő anyagi vagy eljárásjogi kérdéshez tartozó joggyakorlatot meghatározó joganyagok feldolgozása, rendszerezése. Adott esetben ez azt jelentené, hogy egy értelmezési vitát kiváltó jogintézményhez kötötten részleteiben fel kell térképezniük a kúriai, ítéltáblai, alkotmánybíróági, európai emberi jogi gyakorlat megoldásait.

Ez a titkári tevékenység kölcsönösen elkönyvelhető előnyökkel járhat.

A bírósági titkár – ideális esetben – a bírói hivatásra készül, ezért az érdemi kérdések megvitatásába való bevonása, egyidejűleg az önálló döntéshozatalra felkészülése és felkészítése nélkülözhetetlen.

Másfelől az ítélező tanács számára is előnyös, tehermentesítéssel jár, ha a jogi álláspontja kialakításában támaszt nyújt számára egy felkészült, szakvizsgázott jogász.

Az ítélezés megalapozottsága tekintetében fontosnak tartom kiemelni, hogy a Fővárosi Ítéltábláról a Kúriára érkezett és a Kúrián befejezett harmadfokú, valamint felülvizsgálati (rendkívüli jogorvoslati) eljárások adatai azt igazolják, hogy a Fővárosi Ítéltábla Büntető Kollégiumának szakmai tevékenysége magas színvonalú. Ennek megőrzése a cél.

A horizontális viszonyok terén alapvető szempont, hogy a Kollégium egyes tanácsai a többi tanács vitás kérdésekkel kapcsolatos szakmai álláspontját megismerjék. Amennyiben lényeges eljárási, vagy anyagi jogi kérdésben ellentétes álláspontok

merülnek fel, akkor szükségessé válhat a probléma tanácselnöki értekezleten, vagy kollégiumi ülésen való megvitatása.

Még mindig horizontális szinten nélkülözhetetlen a folyamatos szakmai alapú kapcsolattartás a társítelőtáblák büntető kollégiumaival is.

Vertikálisan pedig fontos, hogy a Fővárosi Ítéltábla az illetékességi területéhez tartozó törvényszékek szakmai tárgyú kollégiumi ülésein képviselve legyen, a szakmai kapcsolat élő legyen. Ennek kettős célja van.

Egyfelől a Fővárosi Ítéltábla jogi álláspontja (érvelése) ez által nem csak az ítélkezési tevékenységén keresztül érvényesül, hanem a kollégiumi ülés keretei között a címzettek szélesebb köréhez is eljut.

Másfelől az ítéltáblának is lehetősége nyílik arra, hogy az egyes szakkérdésekhez kapcsolódó törvényszéki érveket jobban megismerje.

Az ítéltábla és a törvényszékek szakmai kapcsolatában, a vitássá tett szakmai kérdések feltárása tekintetében a nyitottságot, a problémák iránti érzékenységet tartom helyesnek.

Lényeges anyagi és eljárásjogi kérdésekben, a törvényszékek részéről megfogalmazott igények esetén teret engednék a közös szakmai konzultációknak.

Ugyanakkor a Fővárosi Ítéltábla szervezeti és perjogi helyzetéből adódóan, a Kollégium által megvitatott és kialakított jogi álláspontok törvényszékek előtti képviselésében a következetességre helyezném a hangsúlyt.

Szintén vertikálisan, de a fentivel ellentétes irányban, a Kúria esetében is szükségessé válhat az eltérő jogi álláspontok egyeztetése, konzultációk révén történő feloldása az ítélkezési gyakorlat egységesítése, a jogbiztonság garantálása érdekében.

Tárgyi feltételek biztosítása

A magas színvonalú és időszerű ítélkezésnek nélkülözhetetlen előfeltétele az ítélkező tevékenységet meghatározó jogszabályok, joggyakorlat ismerete. Szükségesnek tartom a jogszabály változásoknak és a bírói gyakorlatban végbemenő folyamatoknak az állandó nyomon követését és erről a Kollégium tagjainak rendszeres tájékoztatását.

Indokoltnak látom annak elérését, hogy minden bíró legalább a munkaideje alatt hozzáférhessen a Kúria bírái által írt, rendszeresen frissített büntető anyagi és eljárásjogi kommentárokhoz. Az online elérés területén a jelenlegihez képest kapacitás bővítésre lenne szükség, mivel a formális elérhetőség dacára, több felhasználó egyidejű bejelentkezésekor a joganyagok ténylegesen nem érhetőek el.

A Fővárosi Ítéltábla Büntető Kollégiumának az ítélkezési gyakorlat alakításában betöltött meghatározó szerepére figyelemmel fontosnak tartom, hogy a Kollégium tagjai értesüljenek a büntető anyagi jogot és perjogot érintő aktuális jogtudományi vitákról, eseményekről.

Ennek érdekében a legjelentősebb hazai jogi szakfolyóiratok (Magyar Jog, Jogtudományi Közlöny, Büntetőjogi Szemle, JeMa) szemlélését tartom szükségesnek.

Az ítélezésre is hatást kifejtő, másfelől azonban a joggyakorlat által is meghatározott, büntetőjogi és büntető eljárásjogi tudományos közéleti eseményekről szükséges mértékű információt lehet beszerezni az MTA Jogtudományi Intézetének ingyenes elektronikus időszakos hírleveléből (Jogtudományi Hírlevél). Ez utóbbi hírforrás releváns adatainak megosztása is indokolt a Kollégium tagjaival.

Bírósági integritás

A bírósági integritást „kívülről” (normatív alapon) a 6/2016. (V.31.) OBH utasítás hivatott biztosítani. Ugyanakkor úgy gondolom, hogy a Fővárosi Ítélőtábla Büntető Kollégiumában ítélező bírák belső meggyőződésből fakadó elhivatottsága a feddhetetlenségüket garantálta és jelenleg is garantálja. Ennek a további megőrzése a cél, amelynek eléréséhez nélkülözhetetlen, hogy úgy a Kollégium bírái, mint az igazságügyi alkalmazottak az integritást sértő magatartásokat illetően tájékozottak legyenek. Ez utóbbit pedig képzések megtartása biztosíthatja.

Bírósághoz való hozzáférés

A Fővárosi Ítélőtábla Büntető Kollégiumának tanácsai az országos átlagot jelentősen meghaladó mértékben hoznak jogerős határozatot olyan büntetőügyekben, amelyeket kiemelt társadalmi érdeklődés kísér. A Fővárosi Ítélőtábla elnökének közelmúltban végrehajtott intézkedései a sajtókommunikáció hatékonyságának növelését célozták, a proaktivitás előtérbe helyezésével. Ennek jegyében a média érdeklődésre számot tartó büntető ügyekben, a másod, vagy harmadfokú határozat felekkel történő közlését követően nyomban egy tömör sajtóközlemény kerül a Fővárosi Ítélőtábla honlapjára. Az ítélező tevékenység eredményét megjelenítő hír közzétételére tehát proaktív módon kerül sor, elébe menve a konkrét ügyre vonatkozó sajtó érdeklődésnek.

A közvélemény büntető ügyekről való tájékoztatása során egyszerre kell érvényesíteni a szakszerűség és a közérthetőség – nem mindig egyszerűen összeegyeztethető - követelményét. Egyik sem mehet a másik rovására.

A dogmatikus, zárt fogalomrendhez kötött szakszerűség követelményéhez való igazodás nem csak a kontinentális hagyományú, római-germán gyökerű hazai jogfelfogásból eredő jogászai öncél, hanem záloga a hiteles, objektív tájékoztatásnak.

Ezen túlmenően a szakszerűség háttérbe szorítása érzékenyen érinthetné a Fővárosi Ítélőtábla Büntető Kollégiumának szakmai megítélését – többek között - az illetékességi területéhez tartozó törvényszékek, társ hivatásrendek szemében.

Ugyanakkor nem kétséges, hogy közérthető fogalmazás hiányában a legszakszerűbben megfogalmazott tájékoztatás sem juttatható el eredményesen a közvéleményhez.

Képzés

A Fővárosi Ítélőtábla Büntető Kollégiumának magas szakmai színvonalú ítélezése elképzelhetetlen lenne rendszeres és igényes önképzés nélkül.

A Bszi. 121.§-ából, valamint az Igazgatási Szabályzat 25. § (3) bekezdéséből fakadóan a Fővárosi Ítéltábla elnökének kiemelt feladata, hogy mind a Fővárosi Ítéltábla bírának, mind a Fővárosi Ítéltábla illetékességi területéhez tartozó törvényszékek és járásbírók bírának a regionális és a helyi képzési szervezésében közreműködjön. E feladat ellátásában jut szakmai szerephez a Fővárosi Ítéltábla Büntető Kollégiuma és annak vezetője.

A készülő új büntetőeljárás törvényre figyelemmel nyilvánvaló, hogy a közeljövőben az erre való felkészülés fogja meghatározni.

Fontos ugyanakkor, hogy minden olyan akár anyagi jogi, akár eljárásjogi kérdés, egy adott képzés (szakmai konzultáció) tárgyát képezheti, amely a Kollégium ítélezési gyakorlatában problémaként jelentkezik. Ahogy erre már korábban utaltam a társítéltáblák szakmai felvetéseire és a Fővárosi Ítéltábla illetékességi területéhez tartozó törvényszékek joggyakorlat fejlesztésével kapcsolatos megkereséseire is nyitottnak kell mutatkozni.

Kiemelt szempontnak tartom, hogy a képzések esetében az ítélezési gyakorlat fejlesztésére alkalmas minőségnek és ne a képzések számának legyen meghatározó jelentősége.

Budapest, 2017. február 9. napján

Dr. Ujvári Ákos